

Avrupa pandemi sonrasında da yenilenebilir enerjinin güç merkezi olmaya devam edecek mi?

Yenilenebilir enerjide küresel durum: COVID-19 pandemisine rağmen yükseliş devam etti

Paris, 8 Eylül 2020 – Kısa süre önce yapılan bir Coface araştırmasına göre, COVID-19 sağlık krizinin kısa vadeli küresel yenilenebilir enerji gelişimi üzerinde olumsuz bir etkisi oldu ve orta - uzun vade için zorluklar devam ediyor.

Yenilenebilir enerji, özellikle elektrik üretimi bakımından son 20 yıllık dönemde hızlı bir şekilde güçlenerek kömür, petrol ve nükleer gibi geleneksel enerji kaynaklarından aldığı paylarla piyasa payını giderek daha fazla arttırmıştır. Salgın tedarik zincirlerini bozduğu ve işgücü mevcudiyetini olumsuz etkilediği için, COVID-19 krizinin enerji sektörünün bu bölümü üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Finansmana erişim de sert bir şekilde etkilenmiştir. Yaşanan bu son eğilimler, halihazırda onaylanmış projeleri ve aynı zamanda bekleyen diğer projeleri de etkilemiştir.

Kısıtlama önlemleri sırasındaki düşük talep ve fazla arz, elektrik fiyatlarını negatif bölgeye itmiştir. Sonuç olarak, temel geleneksel enerji kaynaklarını kullanan elektrik şirketleri “yeni bir gerçeklikle” karşı karşıya kalmıştır.

Özellikle faaliyetleri daha katı düzenlemelere tabi tutulmalarını gerektiren “ağır kirlenici” konumundaki kimyasal ve metal sektörleri gibi diğer sektörlerin yenilenebilir enerji kullanımlarını artırmaları beklenmektedir. Bu sektörlerin aynı zamanda kamuoyunun kirliliğe karşı sertleşen tutumuna ve artan dava olasılıklarına da uyum sağlamaları gerekmektedir.

- Yenilenebilir enerji son yıllarda ivme kazanarak 2000 yılında toplam küresel kurulu elektrik kapasitesi içinde %21,8 olan payını 2019'da %34,7'ye çıkarmıştır.
- COVID-19 salgınının zincirleme bir etkisi olarak, küresel CO₂ emisyonlarının 2020'de yıllık bazda yaklaşık %8 düşerek on yıl önceki seviyeye düşmesi beklenmektedir.
- Çin, önemli bir yenilenebilir enerji üreticisidir ve aynı zamanda enerji geçiş sürecinde küresel bir liderdir.
- Latin Amerika'da, yenilenebilir enerjinin şebekeye entegrasyonu artık isteğe bağlı değildir.
- Tedarik zincirleri için COVID-19 salgını, yenilenebilir enerji kullanımındaki artışı sınırlamıştır ve on yıllık istikrarlı büyümenin ardından 2020 yılında ilave kapasite artışının %13 azalmasına yol açacaktır.
- Elektrik fiyatlarındaki yüksek oynaklığın devam etmesi beklenmektedir.
- Kimyasallar, metaller, kağıt, odun ve BİT¹ sektörlerinin en büyük yenilenebilir enerji kullanıcıları olması beklenmektedir.

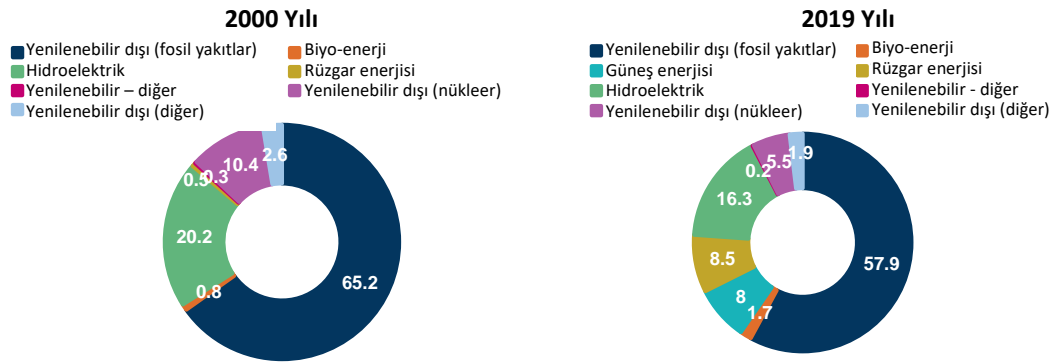
¹ Coface'ın kapsadığı tüm sektörleri incelemek için: <https://www.coface.com/News-Publications/Publications/Country-Sector-Risk-Barometer-Q2-2020-Quarterly-Update>

1. Yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi: artık isteğe bağlı bir seçenek değil

Rapora göre, COVID-19 salgını bağlamında, önemli zorluklara rağmen, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde yenilenebilir enerjinin şebekeye entegrasyonu dünya çapında hükümetler için artık isteğe bağlı bir seçenek değildir. Hidroelektrik enerjinin tarihsel olarak en büyük yenilenebilir enerji kaynağı olduğu ve maliyet etkinliği nedeniyle hem güneş hem de rüzgar projelerinin giderek daha hızlı bir şekilde geliştirildiği Latin Amerika için bu durum özellikle geçerlidir. Çin, önemli bir yenilenebilir enerji üreticisidir ve enerji geçiş sürecinde küresel bir liderdir.

Yirmi birinci yüzyılın başından bu yana, yenilenebilir enerji gelişimi küresel elektrik bileşiminde önemli bir yer edinmiştir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın (IRENA) rakamlarına göre, karbon temelli ekonominin sürdürülemez olduğu yönündeki artan küresel konsensüs sayesinde yenilenebilir kaynakların kullanımı 2000 yılında toplam küresel elektrik kurulu gücünün yüzde 21,8'ini oluştururken 2019 yılında yüzde 34,7'ye yükselerek önemli bir ivme kazanmıştır. Bunun altında enerji kullanımı ile iklim değişikliği arasındaki bağlantı yatmaktadır². Öte yandan, fosil yakıt mevcudiyeti ve rezervleri sonsuz değildir ve fiyat dalgalanmaları piyasa belirsizliklerine katkıda bulunabilmektedir. Yenilenebilir enerji bileşiminde de kayda değer bir değişiklik olmuştur. 2000 yılında hidroelektrik, toplam küresel yenilenebilir kapasitenin yüzde 93'ünü oluştururken, özellikle güneş ve rüzgar gibi diğer kaynakların kullanımının artması ile birlikte bu oran 2019 itibarıyla yüzde 47'ye düşmüştür.

Küresel elektrik matrisi – kurulu kapasite (toplamın yüzdesi)

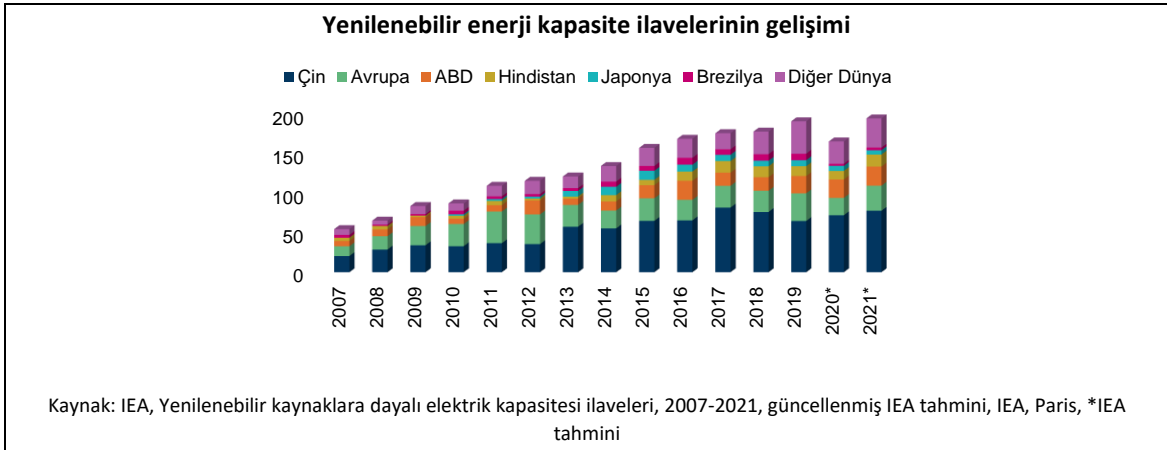
Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) tahminlerine göre, küresel CO2 emisyonlarının 2020'de yıllık bazda yaklaşık yüzde 8 düşerek on yıl önceki seviyelerine inmesi bekleniyor. Ancak bu yenilenebilir enerji gelişiminin bir sonucu değil, COVID-19 salgınının zincirleme etkilerinin bir sonucudur. Yenilenebilir enerji sektörü sağlık krizinin yayılma etkilerine karşı dokunulmaz olmasa da, fosil enerji kaynaklarına ve diğer sektörlerle kıyasla daha yüksek dayanıklılık göstermesi bekleniyor.

² İklim Değişikliği 2014 Raporu, Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 2014.
https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/AR5_SYR_FINAL_SPM.pdf

Çin örneği

Çin, devam etmekte olan bu enerji geçiş sürecine liderlik etmeyi hedefleyen ülkelerden biridir. İlk olarak Mayıs 2015'te yayınlanan “Çin Malı 2025” planı, Çin'i düşük kaliteli bir üreticiden üst düzey bir mal üreticisine dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Bu, yenilenebilir enerji kullanımında bir artış gerektirmekte ve büyük ölçekli yenilenebilir enerji şebekesine girişi teşvik etmektedir. Referans olarak, **yenilenebilir enerji alanındaki küresel yatırımlar 2017 yılında 279,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşti ve Çin bunun içinde yüzde 45'lik bir paya sahip oldu (126,6 milyar ABD doları).**

Çin'de yenilenebilir enerjinin hızlı gelişimi, ülkenin artan jeopolitik etkisinin altını çiziyor. Çin'in yenilenebilir yatırımları, gelişmekte olan ekonomilerden ziyade çoğunlukla Avrupa'daki OECD üye ülkelerini hedefliyor ve 2010'dan 2017'ye kadar Çin'in AB'de rüzgar enerjisine yaptığı yatırımlar toplam 6,8 milyar ABD doları oldu³. COVID 19 salgınının bu uzun vadeli eğilimi tersine çevirmesi olası görünmemektedir.

Zorluklara rağmen, yenilenebilir enerji geliştirilmeli: Latin Amerika örneği

Yirmi birinci yüzyılın başlarında bile birçok Latin Amerika ülkesi, kıtanın büyük “hidroelektrik potansiyeli” (birim zamanda nehir sularından elde edilen kullanılabilir enerji miktarı) sayesinde elektriğinin çoğunu yenilenebilir kaynaklardan sağlıyordu. **2000 yılında Latin Amerika'nın elektrik bileşiminin yüzde 54'ü hidroelektrikten oluşuyordu.**

En büyük üç Latin Amerika ülkesi (Brezilya, Şili ve Meksika) yenilenebilir elektrik kapasitesi 2000 ile 2019 arasında nispeten güçlü bir büyüme kaydetti.

Latin Amerika'nın salgını kontrol altına almak için en çok mücadele eden bölgeler arasında yer aldığı düşünüldüğünde, diğer küresel piyasalarda olduğu gibi, yenilenebilir enerji sektörünün de COVID-19 pandemisinden ağır şekilde etkilenmesi bekleniyor (yatırımların ve yeni elektrik ihalelerinin ertelenmesi gibi). Bununla birlikte, orta ila uzun vadede, yenilenebilir enerji gelişimine ilişkin genel küresel görünüm halen parlaktır. Gelecekteki gelişiminin başarısı veya başarısızlığı, yerel siyasi ve düzenleyici ortama bağlı olacaktır.

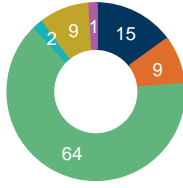
³ Rüzgar Enerjisi: Rüzgar sektörün yelkenlerini daha ne kadar şişirecek? Coface, Haziran 2018

<https://www.coface.com/News-Publications/Publications/Wind-energy-how-long-will-the-wind-stay-in-the-industry-s-sails>

2019

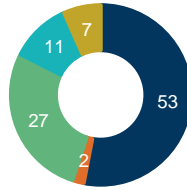
Brezilya Elektrik Matrisi

- Yenilenebilir dışı (fosil yakıtlar)
- Biyo-enerji
- Hidroelektrik
- Güneş enerjisi
- Rüzgar enerjisi
- Yenilenebilir dışı (nükleer)

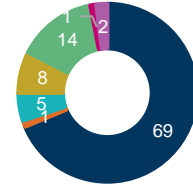
Şili Elektrik Matrisi

- Yenilenebilir dışı (fosil yakıtlar)
- Biyo-enerji
- Hidroelektrik
- Güneş enerjisi
- Rüzgar enerjisi

Meksika Elektrik Matrisi

- Yenilenebilir dışı (fosil yakıtlar)
- Biyo-enerji
- Güneş enerjisi
- Rüzgar enerjisi
- Hidroelektrik
- Jeotermal enerji
- Yenilenebilir dışı (nükleer)

Kaynak: Irena - Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı

Rapor, Şili'nin önümüzdeki yıllarda yenilenebilir enerji gelişimi için en iyi konumdaki Latin Amerika ülkesi olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Ülkenin enerji piyasası düzenleme kurumu Comisión Nacional de Energía'nın (CNE) tahminlerine göre, ülke 40 GW rüzgar, 12,5 GW hidroelektrik, 1.000 GW üzerinde güneş ve 2 GW jeotermal enerji geliştirme potansiyeline sahiptir. Çok sağlam bir düzenleme şöhretine sahip olan Şili, küresel karbonsuzlaştırma geçiş sürecine Meksika ve Brezilya'dan daha çok bağlı görünüyor.

2. Yenilenebilir enerji geliştirme: Çoklu zorluklar mevcut

Yenilenebilir enerji altyapı projeleri 2000'li yılların başından bu yana artarken ve 2020 yılında da yine istikrarlı bir artış beklenirken, COVID-19 şoku beklentileri tersine çevirmiştir. IEA'ya göre⁴, COVID-19 salgını, yenilenebilir enerjideki istikrarlı artışı sınırlamıştır ve kapasite ilavelerinin on yıllık istikrarlı bir artışın ardından 2020 yılında yüzde 13 oranında azalması beklenmektedir. Bununla birlikte, 2021 yılında esas olarak geciken projelerin yeniden devreye girmesi sayesinde yüzde 17'lik bir artış ile toparlanma kaydedilmesi muhtemeldir.

Yeni yenilenebilir kapasitede 2020 yılında kaydedilen düşüşün en fazla olduğu bölge, bazı ülkelerdeki sıkı kısıtlama önlemleri ve yatırımcıların azalan ihale iştahı nedeniyle Avrupa olacaktır. Temmuz ayında, Bloomberg Yeni Enerji Finansmanı (BNEF) çalışması, 2020 yılının ilk yarısında, nihai olarak kararlaştırılan kıyı ötesi rüzgâr enerjisi yatırımlarının bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 319 arttığını ve küresel yenilenebilir enerji yatırımlarının yüzde 5 artmasını sağladığını göstermektedir. Bununla birlikte, Avrupa'da yenilenebilir kapasitenin büyük bir kısmını temsil eden güneş ve kara rüzgarı sırasıyla yüzde 12 ve yüzde 21 azalmıştır. Maliyetleri 2012'den bu yana sürekli olarak düştüğü için ve yatırımcılar 2021'de sona erecek olan Çin sübvansiyonlarından yararlanmak amacıyla hızlı bir şekilde hareket ettiğinden dolayı kıyı ötesi rüzgar projeleri daha fazla artmıştır.

Öte yandan, özellikle yenilenebilir enerji üretiminde önemli bir küresel aktör olan ve kısıtlama önlemlerinin tüm küresel değer zincirini kesintiye uğratmasına neden olduğu Çin'de birçok tesisin güvenlik nedeniyle kapatılmasıyla birlikte, dünya genelinde uygulanan kısıtlama önlemleri tedarik zincirlerini neredeyse durma noktasına getirmiştir. Birçok ülke sınırlarını yabancı işçilere kapattığı için işgücü kıtlığı da hissedilmiştir. Tesisler yeniden açılmaya devam ederken, bu işgücü açıklarının yıl sonuna

⁴ Yenilenebilir Enerji Piyasası Güncelleme Raporu, IEA,2020. <https://www.iea.org/reports/renewable-energy-market-update>

doğru kademeli olarak ortadan kalkmasını bekliyoruz. Ancak, devam eden birçok proje için bunun etkileri yıl sonuna kadar hissedilecektir.

Önümüzdeki dönemde elektrik fiyatlarında yüksek oynaklıklar bekleniyor

Dünyanın çeşitli yerlerinde ani olarak uygulamaya konulan kısıtlama önlemleri ekonomik büyümeyi etkilediği için, elektrik tüketiminin yavaşlamasını bekliyoruz. Bu durum, imalat sektörünün olgunlaşmadığı ve yüksek derecede enerji yoğun olduğu birçok gelişmekte olan piyasa için özellikle geçerlidir. OECD ülkeleri, imalat sektörünün sağladığı daha yüksek verimlilik ve hizmetler sektörünün ağırlığı sayesinde ekonomik faaliyetin enerji kullanımına daha az bağımlı olduğu yelpazenin zıt tarafında yer almaktadır⁵. Bununla birlikte, **bu ayrışma çok iyi bilinmekle beraber, Coface'ın birçok ülkede 2020 için beklediği durgunluğun ardından elektrik talebinde düşüş yaşanacaktır.**

Avrupa pandemi sonrasında da yenilenebilir enerjide güç merkezi olmaya devam edecek mi?

Avrupa Birliği, kaynaklarını daha verimli kullanarak ve kirlilikle mücadele ederek ekonomisini sürdürülebilir kılmaya yönelik çok yıllık bir plan taahhüt etmiştir⁶. Yenilenebilir enerji kaynakları bu planın ana hedeflerinden biridir ve Avrupa Komisyonu (EC), yenilenebilir enerjilerin birliğin çeşitli elektrik şebekelerine daha yüksek düzeyde entegrasyonunu sağlamaya ve bu yönde araştırma ve geliştirme çalışmalarını finanse etmeye yönelik çabalara ağırlık vereceğini açıklamıştır. Bu önermeler, bir bütün olarak yenilenebilir enerji sektörü tarafından sıcak bir şekilde karşılanmakla birlikte, sektörün COVID-19'un zorluklarına karşı gerçek bir cevap olarak gerekli gördüğü önlemlerin gerisinde kalmıştır. Yatırımcılar, Avrupa Komisyonu ve üye Devletleri izin ödeneklerine⁷ ve finansmana erişimi kolaylaştırma çağrısında bulunmaktadır. Raporun hazırlandığı tarih itibarıyla, Haziran 2020'de açıklanan Avrupa yeşil geri kazanım projesi kapsamında geliştirilen yenilenebilir enerji geliştirme planları hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır.

Yenilenebilir enerjinin şebekeye entegrasyonu yönündeki çabalar devam ediyor

Yenilenebilir enerjilerin elektrik şirketleri üzerinde kötü bir etkiye sahip olduğuna dair yaygın (ve her zaman için doğru olmayabilecek) bir algı mevcuttur. Yenilenebilir elektrik üretiminin kesintili olması, enerji şirketlerini özellikle rüzgar enerjisini desteklemek için "yedek santralleri" (çoğunlukla doğal gaz yakıtlı) devreye almaya itmiştir. Aslında, büyük ölçekli elektrik şebekeleri gücü komşu ülkelerle dengeleyerek kesintili arzın olumsuz etkisine karşı koyabilir.

Özellikle talebin yüksek olduğu dönemlerde yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminin sürekli olmaması, elektrik şirketlerinin karlılığını etkilemektedir. Bu, dünyanın dört bir yanındaki şirketlerin, arzı düzleştirmek ve talep ile eşleştirmek için pil depolama teknolojilerinin entegrasyonunu önermelerine yol açmıştır. **Elektrikli ve hibrit araçların artmasıyla otomotiv sektöründe halihazırda yaşanan süreç benzer şekilde, piller de oyunun kurallarını değiştirebilir.** Bu yaygın kullanımın ardında yatan sebeplerden birisi, giderek daha fazla şirketin, sonuçta ortaya çıkan ölçek ekonomileriyle kendi arzlarını geliştirmek için acele ettikçe, önümüzdeki on yıl içinde pillerin maliyetinin düşmesinin beklenmesidir. Piller, kesintileri dengelemelerine yardımcı olmak için elektrik şirketlerinin şebekelerine entegre edilecektir.

⁵ <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=33812>

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en#latest

⁷ <https://www.evwind.es/2020/06/11/eu-recovery-plan-its-time-to-roll-up-our-sleeves-for-a-green-recovery/75083>

Kimyasal, Metal, Kağıt, Ahşap ve BİT⁸ sektörlerinin en büyük yenilenebilir enerji kullanıcıları olması bekleniyor

Başta Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da ve aynı zamanda yükselen ekonomilerde olmak üzere, şirketlerin elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynağı kullanımları artmaktadır. IRENA tarafından 2018 yılında yapılan bir çalışmaya göre⁹, elektriğini yenilenebilir kaynaklardan sağlayan ana sektörler, malzemelerle bağlantılı faaliyetlerdir; yani esas olarak kimyasallar, ağaç (hamur üretim faaliyetleri) ve kağıt, madencilik ve metallerdir. Bunun temel nedeni, sadece faaliyetlerinin sermaye yoğunluğunun ve kirlenici yönleri düşünülduğünde, daha sıkı düzenlemeler ve aktivistlerin ve kamuoyunun etkisi nedeniyle yenilenebilir enerjiye yönelmeleri değildir. Aynı zamanda yenilenebilir enerjinin maliyetlerini önemli ölçüde düşürmelerine yardımcı olacağını görmekteyiz.

Yenilenebilir enerji kullanımı Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) şirketlerin itibarları için son derece önemli bir etkidir ve bir şirket için olumlu bir marka pazarlama imajına katkıda bulunur. Yüksek KSS değerleri, özellikle çevre dernekleri tarafından açılan davalardan kaynaklanan hukuki riskin azaltılmasına da yardımcı olur. Giderek artan sayıda yatırımcının yüksek derecede kirlenici sektörlerden aktif bir şekilde kaçınmaya çalıştığı bir ortamda, bu davalar yıkıcı bir darbe vurabilir.

Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektriğin yaklaşık yüzde 39'u kendi kendine üretimden, yani bir şirketin kendi elektriğini üretmesinden kaynaklanmaktadır. Yüksek tüketimli sektörlerdeki birçok şirket kendi elektriğini üretmektedir. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektrik, bu tür üretimin yalnızca küçük bir bölümünü oluştururken, bu payın önümüzdeki yıllarda artması beklenmektedir. Bu amaçla, perakende devi Amazon ABD ve Çin'de elektrik şirketi ölçeğinde güneş enerjisi projeleri inşa etmiştir ve etmeye devam etmektedir¹⁰.

Raporun tamamına Coface web sitesinden ulaşabilirsiniz: <https://www.coface.com/News-Publications/Publications/Panorama-Global-renewable-energies-climb-despite-COVID-19>.

⁸ Coface çalışmasında ele alınan sektörlerin tam bir listesi için, bakınız <https://www.coface.com/News-Publications/Publications/Country-Sector-Risk-Barometer-Q2-2020-Quarterly-Update>

⁹ <https://irena.org/publications/2018/May/Corporate-Sourcing-of-Renewable-Energy>

¹⁰ <https://press.aboutamazon.com/news-releases/news-release-details/amazon-announces-five-new-utility-scale-solar-projects-power>

B A S I N B Ü L T E N İ

MEDYA İRTİBAT:

Verda YAKAR – T. +90 (212) 385 99 10 verda.yakar@coface.com

Coface: Birlikte Ticareti Geliştirmek İçin

70 yıllık deneyimi ve güçlü ağı, Coface'ı ticari alacak sigortası alanında ve küresel ekonomide bir referans noktası haline getirmiştir. Sektördeki en çevik küresel ticari alacak sigortası ortağı olma hedefiyle Coface uzmanları dünya ekonomisinin nabzını tutarak 50.000 müşterisinin başarılı, sürekli olarak büyüyen ve dinamik iş faaliyetleri geliştirmelerini desteklemektedir. Grubun hizmetleri ve çözümleri, şirketleri koruyarak hem yurt içi piyasalarda hem de ihracat pazarlarında satış yapma olanaklarını arttırmak için kredi kararları almalarına yardımcı olmaktadır. 2019 yılında Coface 100 ülkedeki yaklaşık 4.250 çalışanı ile 1.5 milyar €'luk bir ciro kaydetmiştir.

www.coface.com.tr

Coface SA. is listed on Euronext Paris – Compartment B

ISIN: FR0010667147 / Ticker: COFA